

De leraar als motor van talentontwikkeling

Matige cijfers op school zijn geen goede voorspeller voor de latere carrière. Zo kunnen speelse en slecht presterende scholieren uiteindelijk prima terechtkomen in de samenleving en zich ontwikkelen tot een bekwaam bestuurder, een grensverleggend wetenschapper of innovatief ondernemer. Recent wetenschappelijk onderzoek verklaart ons waaróm. Het tienerbrein moet worden beschouwd als *werk in uitvoering*. En de adolescent ontwikkelt zich over een lange periode tot v er na het twintigste jaar.

Grootschalige veranderingen in de microstructuur van de hersenen worden gestuurd door wat de jeugdige hoort en ziet, beleeft en ervaart. Daardoor ontwikkelen zich zijn kennis en zijn vaardigheden op het gebied van cognitie, denken en doen, zelfinzicht en empathie. De adolescent leert keuzes maken door te ervaren wat de consequenties zijn van zijn handelen: op school, thuis en met vrienden, en

bij hobby, sport en spel. Daarom is de omgeving bepalend voor de ontplooiing, en niet de hersenen. Vooral de leraar bepaalt de groei van motivatie en kennis en ook de persoonlijke ontwikkeling. Hij geeft steun, sturing en inspiratie.

Wat bepaalt de kansen-ongelijkheid in het onderwijs? Hoe komt het dat sommige scholieren achter raken of zelfs uitvallen? Wat bepaalt dat een kind met plezier naar school gaat, nieuwsgierig is en hobby's ontwikkelt? Dat komt door de dynamiek van de breinontwikkeling  en de sturing en inspiratie vanuit de omgeving.

Zelfs kinderen van dezelfde leeftijd of uit hetzelfde gezin kunnen sterk verschillen in het tempo van hun ontwikkeling. Sommigen maken in hun hersen- en neuropsychologische rijping een snelle start en komen daarna in een rustiger fase. Anderen komen wat trager op gang om daarna een sprintje te

trekken. Sommigen blinken al op jonge leeftijd uit. Voor hen staan de stoplichten van de ontplooiing op groen.

Groene stoplichten –zoals een goede gezondheid, ouders die voorlezen, inspirerend speelgoed en leermateriaal, en stimulerende ervaringen –kunnen zorgen dat een kind goed presteert op school, maar zich ook cognitief, sociaal en emotioneel snel ontwikkelt.

Bron: Jelle Jolles, Het Tienerbrein. Amsterdam University Press, AUP. Midprice editie 20 september 2017, ISBN 978 94 6298 747 0 ( 14,99)

Jelle Jolles is Hoogleraar Neuropsychologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam, j.jolles@vu.nl; twitter: [@jellejolles](https://twitter.com/jellejolles); website: www.jellejolles.nl

Sommige leerlingen kunnen daarvoor al op hun achttiende ver zijn uitgerijpt en een forse persoonlijke groei hebben doorgemaakt.

Voor anderen staan de stoplichten op oranje of rood. Ze komen geheel niet tot de ontplooiing van hun latente talent of doen er veel langer over dan hun leeftijdsgenoten. Zij hebben een onveilige of weinig stimulerende thuisomgeving, gebrek aan inspirerend speelgoed of leesboeken, matige slaap en voeding, een ontwikkelingsvertraging of stress. Hierdoor kunnen ze zich niet ontplooien naar de mogelijkheden die ze genetisch hebben meegekregen.

Werken aan kansenongelijkheid in het onderwijs betekent: heb aandacht voor de persoonlijke biografie van de leerling en diens eerdere levens- en leerervaringen. Dan moet het mogelijk zijn om de stoplichten van kleur te laten veranderen.